

het EU-28 gemiddelde van 0,3 %. Intergraf is – net als het VBO – positief gestemd: het herstel van de economie in Europa zal zich naar verwachting in 2017 en 2018 voortzetten en voor het eerst in tien jaar zal dat ook in elk van de EU landen het geval zijn. De groei van het BBP zal voor 2017 en 2018 gemiddeld 1,8 % bedragen, zo luidt de voorspelling.

Lichtpuntje

Gaat de grafische industrie van die opleving in de economie profiteren? Het staat wel vast dat de bedrijfstak de afgelopen jaren hard is geraakt. Terwijl de industriële productie in Europa tussen 2010 en 2016 met gemiddeld 5,6 % toenam, kreeg de drukwerksector juist een krimp van 13,5 % te verduren. Toch laat de grafiek met betrekking tot de Industriële Productie Index ook een lichtpuntje zien: de index voor de grafische in-

dustrie is in 2016 toegenomen in vergelijking met 2015, terwijl die voor de algehele industrie in die periode juist een daling liet zien. (Al moet daarbij worden aangetekend dat de index zich desondanks nog altijd onder het niveau van de algehele industrie bevindt.)

Omzet en omvang

Op Europees niveau zag de grafische industrie tussen 2000 en 2014 de omzet dalen van ruim 95 miljard euro naar zo'n 79 miljard euro. Het aantal bedrijven kromp van 125.000 in 2000, via een piek in 2007 met ruim 135.000, naar nog 119.000 ondernemingen in 2014. Er werkten in 2014 nog zo'n 630.000 mensen, terwijl dat er in 2000 960.000 waren.

In de (vrij summiere) beschrijving van de toestand in België in het Intergraf 2017-rapport valt bijvoorbeeld te lezen dat het aantal grafische bedrijven hier tussen

2008 en 2015 met gemiddeld 5,81 % afnam van 1.470 tot 905, terwijl 2016 eindigde met 889 bedrijven – een krimp van nog slechts 1,73 %. Het aantal faillissementen neemt af, maar ligt toch nog hoog in verhouding tot het totaal aantal actieve bedrijven in de sector: 59 in 2014, 54 in 2015 en 49 in 2016. “De consolidatie in de Belgische markt duurt nog voort maar cijfers tonen aan dat de grootste gevolgen van de crises (2008 en 2011) achter ons liggen. De structurele problemen blijven ook de komende jaren hun tol eisen, maar we verwachten dat gevolgen daarvan een meer gematigd karakter zullen hebben.”

Grote verschillen

De onderlinge verschillen binnen grafisch Europa zijn groot. In 2014 genereerden Duitsland, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Italië de grootste omzetten. De omzet van de drukkerijen in Duitsland bedroeg 18 miljard euro, en dat was het dubbele van heel Frankrijk, dat op de vierde plaats in deze ranglijst staat. Tegelijkertijd heeft Frankrijk de meeste grafische bedrijven van heel Europa, namelijk ruim 21.000, en dat is bijna het dubbele van het aantal in Duitsland (11.000). Omgekeerd telt de Duitse grafische industrie dan weer zo'n 138.000 medewerkers – meer

dan het dubbele van het aantal in Frankrijk.

Zo'n 95 % van alle grafische bedrijven in Europa heeft minder dan 20 mensen in dienst en behoort dus tot de categorie KMO. Deze bedrijven zijn samen goed voor de helft van alle omzet in de Europese grafische industrie. Minder dan 1 % van alle bedrijven (effectief ongeveer 90 ondernemingen in Europa) telt meer dan 250 medewerkers; zij zijn samen toch goed voor 19 % van de totale omzet in Europa.

Marktaandelen

Het Intergraf-rapport brengt ook in kaart waarmee en waar de industrie haar geld verdient. In 2015 werd er in de Europese Unie voor een waarde van zo'n 55 miljard euro aan drukwerk geproduceerd. Ter vergelijking: in 2008 was dit nog 68 miljard euro. Nadat dit bedrag in 2010 met maar liefst 13,4 % kelderde, treedt er nu voorzichtig een stabilisatie op. De belangrijkste markten worden gevormd door advertentiedrukwerk (27 %, ofwel zo'n 11,5 miljard euro), boeken (18 %, 7,7 miljard euro), etiketten (15 %, 6 miljard euro), tijdschriften (12 %, 5 miljard euro) en kranten (7 %, 3 miljard euro).

Import en export

Dat drukwerk gebruikt Europa niet allemaal zelf. In 2016 expor-

Investeren in mensen

Bij alle verandering die de bedrijfstak ondergaat, spelen naast de keuzes voor kansrijke markten en optimale technische middelen natuurlijk ook de juiste mensen een belangrijke rol. Opleidingsinstituut Grafoc voorspelde begin dit jaar dat, met de toenemende vergrijzing, ook binnen de printmedia industrie de “war on talent” alleen maar zal toenemen – ‘ondanks de toenemende automatisatie die de tewerkstelling de afgelopen 15 jaar heeft doen afnemen’. “De trend die we sinds eind 2015 noteren is die van een stijgende vraag naar nieuwe medewerkers, ter vervanging van oudere werknemers die op pensioen gaan en/of het herstel/aantrekken van de economie. Algemeen kunnen we stellen dat het aantal vacatures stijgend is: 348 in 2013, 359 in 2014, 877 in 2015 en 1039 in 2016.”

Bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) staat het vak van ‘Drukker’ inmiddels aangeduid als ‘knelpuntberoep’ vanwege een gebrek aan kwalitatief voldoende opgeleide vakmensen. In de periode november 2016 tot oktober 2017 ontving VDAB in totaal 144 vacatures voor een (conventionele) drukker. Eind oktober stonden er nog 30 vacatures open en waren er 447 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) voor beschikbaar. Datzelfde jaar ontving VDAB 47 vacatures voor een ‘digitaal drukker’ en daarvan waren er eind oktober nog 9 onvervuld, terwijl er 94 mogelijke NWWZ-kandidaten waren.